



samk

Satakunnan ammattikorkeakoulu
Satakunta University of Applied Sciences

ANU KATAJAMÄKI

Ero lapsiperheessä- COVID-19-pandemian vaikutus tapaamisiin

LIIKETALouden TUTKINTO-OHJELMA
2021

Tekijä Katajamäki, Anu	Julkaisun laji Opinnäytetyö, AMK	Päivämäärä syyskuu 2021
	Sivumäärä 35+3	Julkaisun kieli Suomi
Julkaisun nimi Ero lapsiperheessä- COVID-19-pandemian vaikutus tapaamisiin		
Tutkinto-ohjelma Liiketalouden tutkinto-ohjelma		
<p>Opinnäytetyössä tutkittiin millä tavoin loppuvuonna 2019 alkanut COVID-19-pandemia vaikutti lapsen tapaamisiin perheissä, joissa vanhemmat ovat eronneet. Työn tavoitteena oli toimia vertaistukena ja tietopakettina eronneille perheille COVID-19-pandemian aikana sekä myös muille asiasta kiinnostuneille.</p> <p>Lähteinä käytettiin lakeja, oikeuskirjallisuutta, hallituksen esityksiä ja muuta aiheeseen liittyvää kirjallisuutta. Aihetta syvennettiin eronneille perheille suunnatuin kyselyin sekä lapsiasianvaltuutetun ja Etävanhempien Liiton toiminnanjohtajan haastatteluin. Työssä käsitellään lisäksi lasten oikeuksia ja perehdytään siihen mikä koronavirus on.</p> <p>Johtopäätöksenä voitiin pitää, että useaan perheeseen Covid-19 pandemia vaikutti jollain tavalla. Osaan perheisiin ja lasten tapaamisiin pandemia vaikutti enemmän kuin toisiin. Monet perheet löysivät myös pandemiasta hyvää, kuten lisääntynyttä vapaa -aikaa perheen kanssa. Lisäksi löydettiin aivan uusia keinoja pitää yllä suhdetta toiseen vanhempaan. Näitä keinoja voidaan käyttää myös pandemian jälkeen.</p> <p>Lisäksi todettiin, että yleisesti tapaamissopimus kannattaa tehdä mahdollisimman tarkaksi, jotta erilaisilta tulkinnoilta vältyttäisiin myös COVID-19-pandemian aikana. Lisäksi tapaamissopimus kannattaa tehdä virallisesti lastenvalvojalla tai muussa virallisessa kunnan toimielimessä.</p>		
Asiasanat COVID-19, tapaamissopimus, lasten oikeudet, valmiuslaki, lapsiperhe, ero, huoltaja		

Author Katajamäki, Anu	Type of Publication Bachelor's thesis	Date August 2021
	Number of pages 35+3	Language of publication: Finnish
Title of publication Divorce in a family with children- the impact of the COVID-19-pandemic on children's appointments		
Degree program Business Administration		
Abstract <p>The thesis investigated how the COVID-19-pandemic, which started at the end of the year 2019, affected the child's encounters in families where the parents have divorced. The aim of the work was to serve as a support and information package for divorced families during the COVID-19-pandemic, as well as anyone else, who is interested about this subject.</p> <p>The sources were laws, legal literature, government presentations and other related material. The topic was deepened with questionnaires given to divorced families and the Ombudsman for Children and the Executive Director of the Association of Distant Families were interviewed for the job. This work also says about children's rights and provides a better understanding of what a coronavirus is.</p> <p>In conclusion, many families have been affected by the COVID-19 pandemic in some way. Some families and children's encounters have been more affected by the pandemic than others. Many families have also found good aspects of the pandemic, such as more free- time with the family. In addition, families found new ways to maintain a relationship with the other parent. These means can also be used after a pandemic.</p> <p>In addition, it was noted that, in general, the appointment agreement should be made as precise as possible to avoid divergent interpretations also during the COVID-19 pandemic. In addition, the appointment agreement should be formally concluded with a childminder or other official municipal institution.</p>		
<u>Key words</u> COVID-19, appointment agreement, children's rights, emergency law, families with children, separation, guardian		

ALKUSANAT

Lämmin kiitos Yhden Vanhemman Perheiden Liitolle, Etävanhempien Liitolle sekä lapsiasiainvaltuutetulle sekä kyselyihin vastanneille perheille työhön osallistumisesta ja auttamisesta. Haluan kiittää myös opinnäytetyöni ohjaajaa Karoliina Hellettä tuesta ja hyvistä neuvoista.

SISÄLLYS

1 JOHDANTO.....	6
2 TUTKIMUS.....	7
2.1 Tutkimusmenetelmä.....	7
2.2 Aineiston käsittely, keruu ja analysointi.....	10
2.3 Tutkimustulokset.....	11
2.4 Toimeksiantaja.....	11
3 LAPSEN OIKEUDET.....	13
3.1 Lapsen oikeusasema ennen ja nyt.....	13
3.2. YK:n lapsen oikeuksien sopimus.....	14
3.3 Lapsiasianvaltuutettu.....	15
4 YHDEN VANHEMMAN LAPSIPERHEET SUOMESSA.....	16
5 LAPSEN HUOLTAJA.....	18
6 TAPAAMISSOPIMUS.....	18
6.1 Lapsen huoltoa ja tapaamista koskevan lain uudistus.....	19
6.2. Tapaamissopimuksen sisältö.....	20
6.3 Tapaamissopimukset tuomioistuimessa.....	21
6.4 Yleisiä ongelmia tapaamissopimuksessa.....	23
7 COVID-19.....	23
8 COVID-19-PANDEMIA JA TAPAAMISSOPIMUS.....	25
8.1 Yleistä COVID-19-ajan tapaamisista.....	25
8.2. Ongelmia COVID-19-ajan tapaamisissa.....	27
8.3 Lapsen mielipiteet tapaamisista.....	32
9 LOPPUYHTEENVETO.....	33
LÄHTEET	
LIITTEET	

1 JOHDANTO

Alkuvuonna 2020 uusi hallituksemme, puheenjohtajana Sanna Marin, joutui heti vaikeaan tilanteeseen, kun maaliskuussa 2020 COVID-19-pandemia alkoi leviää myös meillä Suomessa. COVID-19-pandemia lähti Kiinasta leviämään koko maailmaan loppuvuonna 2019. Hallituksen lisäksi poikkeusaika vaikutti kaikkiin ihmisiin, eikä vähiten eronneisiin lapsiperheisiin. Tämänkaltaista poikkeustilannetta ei Suomessa ole nähty jatkosodan 1945 jälkeen.

Opinnäytetyötäni aloin valmistelemaan keväällä 2021. Aiheeni valitsin sen ajankohtaisuuden ja oman mielenkiinnon vuoksi; Joka vuosi Suomessa eroaa yhä enemmän perheitä, joissa on alaikäisiä lapsia. Tapaamissopimukset vanhempien kesken lisääntyvät ja muuttuvat samalla entistä monimutkaisemmiksi. Samalla COVID-19-pandemia osoitti, ettei Suomen palvelujärjestelmää ole rakennettu niin, että perheiden oma rooli on niin suuri, kuin se on tänä poikkeusaikana ollut.

COVID-19-pandemia on niin tuore, joten on mielenkiintoista selvittää, miten eroperheet kokevat lapsen tapaamissopimuksen pandemian aikana. Työssä paneudutaan myös niihin keinoihin, millä tavoin tapaamissopimusta pystytään noudattamaan tästä erikoisesta poikkeusajasta huolimatta.

Opinnäytetyöni toimeksiantajana toimii Yhden Vanhemman Perheiden Liitto Ry. Tarkoituksena on luoda liitolle materiaalia koskien vanhempien välistä tapaamissopimusta tilanteessa, jossa COVID-19-virus tuo omia rajoitteitaan ihmisten elämiseen ja samalla lapsen tapaamissopimukseen vanhemmilla, jotka asuvat erillään. Tämän opinnäytetyön tarkoitus on saada kokonaiskuva siitä, miten COVID-19-epidemia on vaikuttanut ja vaikuttaa edelleen vanhempien välisen tapaamissopimuksen noudattamiseen COVID-19-pandemian aikana Otin yhteyttä Yhden Vanhemman

Perheiden Liittoon, ja mietimme yhdessä, mikä olisi hyvä ja ajankohtainen aihe, josta olisi hyötyä eronneille perheille. Ilokseni Yhden Vanhemman Perheiden Liitto Ry suostui työn toimeksiantajaksi ja toivon että työstä on monelle eronneelle perheelle hyötyä varsinkin nyt pandemian aikana.

Työ on empiirinen oikeustutkimus, jonka kvalitatiivisessa osassa on keskitytty lakeihin, oikeuskirjallisuuteen, hallituksen esityksiin ja muihin lähteisiin, jotka liittyvät COVID-19-pandemiaan ja tapaamissopimukseen. Mukaan on otettu myös lapsen ja huoltajan oikeuksia yleisesti sekä itse tapaamissopimuksen noudattamisessa.

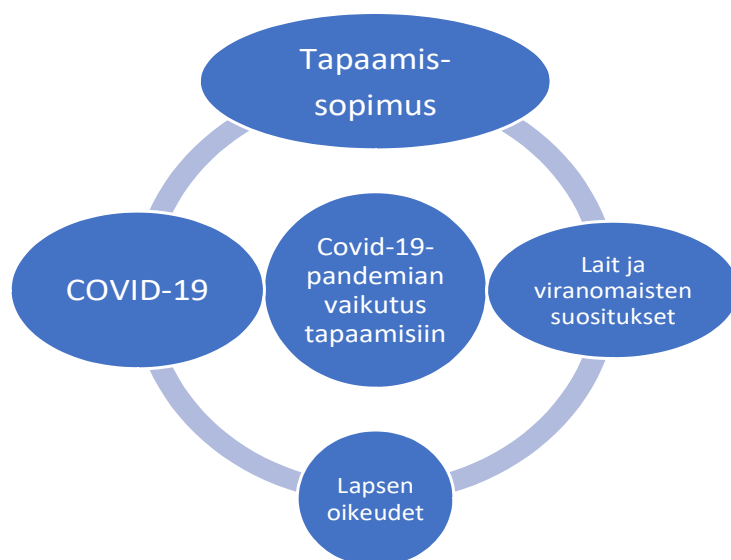
Työn kvantitatiivisessa osassa on haastateltu lapsiasiainvaltuutettua sekä Etävanhempien Liiton toiminnanjohtajaa. Jotta aiheeseen päästään vielä syvemmin, on eronneille perheille tehty kysely siitä, millä tavalla he ovat kokeneet tapaamissopimuksen koronavirusepidemian aikana. Opinnäytetyö toimii muille samassa tilanteessa oleville oppaana sekä vertaistukena, sekä tietopakettina kaikille muille aiheesta kiinnostuneille.

2 TUTKIMUS

2.1 Tutkimusmenetelmä

Kun uutta tietoa tuotetaan teorian avulla, syntyy tieteellinen tutkimus. Teoreettinen viitekehys tai teoreettinen lähestymistapa tarkoittaa samaa asiaa. On tärkeää, että tutkimuksen lähestymistapa on asianmukainen sekä valittu perustellusti (Vilka 2021, luku 2.) Työni tutkimus lähti siitä, että halusin ajankohtaisen aiheen, jota ei ole vielä tutkittu kovinkaan paljon. Lisäksi koin, että eronneet perheet tarvitsevat vertaistukea sekä infopaketin COVID-19-pandemian ajan tapaamissopimukseen. Milloin lapsi ei voi tavata toista vanhempaa? Mitä keinoja on pitää yllä suhdetta toiseen vanhempaan, jos lapsi joutuu olemaan karanteenissa?

Tämä opinnäytetyö antaa infopakettin, joka sisältää sekä laintulkinnan että yleiset suositukset koronaepidemian aikana. Näin perheiden on helpompi saada tietoa aiheesta, kun se on koottu yhteen pakettiin. Tutkimuksessa käytetään teoreettisen viitekehysten ohella myös erilaisia käsitteitä. Käsitteitä voivat olla esimerkiksi arkikielen käsitteet, joita ihminen on kokenut tai itse havainnut. Teoreettiset käsitteet taas syntyneet tutkimustyön tuloksena, eivätkä ole aika- ja paikkasidonnaisia. Teoreettinen viitekehys ja käsitteet tulee määritellä tarkasti lukijalle ja tutkimustuloksia voidaan käsitellä omalla alalla tai lähialoilla (Vilka 2021, luku 2.) Työni teoreettinen viitekehys koostuu käsitteistä COVID-19-pandemia, tapaamissopimus, lapsen oikeudet, lait ja viranomaisten suositukset COVID-19-ajan tapaamisista.



Kuvio 1. Teoreettinen viitekehys

Tieteellinen tutkimus on myös täsmällinen. Sen tulee sisältää itse tutkimusongelma, tutkimuskysymykset ja työn tavoitteet. Samoin on oltava määriteltyä tutkimusmenetelmä, millä tavalla aineistoa on kerätty, teoreettinen viitekehys sekä itse tutkimustulokset ja johtopäätökset. Kaikki nämä kohdat tulee esittää perustellusti (Vilka 2021, luku 2.)

Työni tutkimusongelma on se, miten eronneet lapsiperheet kokevat COVID-19-pandemian vaikuttaneen lasten tapaamisiin sekä olla infopakettina ja vertaistukena kaikille eronneille perheille COVID-19-pandemian aikana.

Määrällinen, eli kvantitatiivinen tutkimusmenetelmä voidaan tehdä esimerkiksi kyselylomakkeella, havainnoinneilla tai valmiiden tilastoiden käytöllä. Yleisin työkalu määrällisessä tutkimuksessa on kyselylomake. Kysely on usein vakioitu, mikä tarkoittaa sitä, että kaikilta osallistujilta kysytään samat kysymykset. Mahdollista on myös lisätietojen kirjaaminen. Kyselylomakkeen etuna voidaan pitää sitä, että vastaaja jää anonymiksi. Tosin usein vastausprosentti voi olla alhainen (Vilkkä 2021, luku 4.) Tässä opinnäytetyössäni on kvantitatiivista tutkimusmenetelmää käytetty eronneille perheille suunnatulla kyselyllä. Kysely sisälsi kysymyslomakkeen, jossa oli sekä kyllä/ei- vaihtoehtoja että avoimia kysymyksiä. Kysely oli vakioitu, eli kaikille vastaajille oli samat kysymykset. Kyselyssä oli myös avoimia kysymyksiä, joissa vastaajat pystyivät antamaan halutessaan lisätietoa kysymyksiin.

Laadullinen eli kvalitatiivinen tutkimusmenetelmä tarkastelee ihmisten välistä maailmaa. Laadullisen tutkimuksen tarkoitus on tutkia miten ihmiset kokevat asiat. Laadulliseen tutkimusmenetelmään sisältyy kysymys; mitä merkityksiä tutkimuksella tutkitaan? Tutkimuksen tekijän täytyy siis täsmentää, tutkitaanko kokemuksiin vai käsityksiin liittyviä asioita. Kokemus on aina ihmisen omakohtainen ja yksilöllinen (Viikka 2021, luku 5.) Tässä työssä keskitytään ihmisten omiin kokemuksiin COVID-19-pandemiasta ja lasten tapaamisista. Ihmisten vastaukset ovat henkilökohtaisia ja perustuvat heidän omiin kokemuksiinsa.

Empiirinen oikeustutkimus tarkoittaa sitä, että tutkitaan kokemusperäisiä, havainnointiin perustuvaa tutkimusta. Empiirinen tutkimus eroaa lainopillisesta tutkimuksesta siten, että tutkimuksen tarkoituksena ei ole tulkita oikeusnormeja, vaan oikeutta tarkastellaan ikään kuin ” ulkoa päin”. Empiirisen tutkimuksen aineistot voivat olla kvalitatiivisia tai kvantitatiivisia tai tutkimuksessa voidaan käyttää molempia menetelmiä (Nieminen, Lähtenmäki, & Aaltonen 2021, luku 1.)

Tämä opinnäytetyö on empiirinen oikeustutkimus, jossa tutkimusmenetelmänä käytettiin molempia, kvalitatiivista, eli laadullista tutkimusmenetelmää sekä kvantitatiivista eli määrällistä tutkimusmenetelmää. Tutkimusmenetelmät valittiin siksi, että ilmiötä haluttiin lähestyä useasta eri suunnasta ja saada kokonaiskuva siitä, miten eronneet perheet ovat kokeneet COVID-19-pandemian vaikuttavan lapsen tapaamisiin. Kvalitatiivista tutkimusmenetelmää käytettiin haastatteluissa sekä kyselyn avoimissa kysymyksissä. Näin saatiin tietoa siitä, miten ihmiset kokevat itse tapaamiset COVID-19-pandemian aikana.

Tutkimus on luotettava silloin, kun pätevyys sekä luotettavuus muodostavat kokonaisluotettavuuden tutkimukselle. Luotettavuutta voivat tutkimuksen aikana heikentää esimerkiksi satunnaisvirheet, joita voivat olla esimerkiksi se, että vastaaja ymmärtää kysymyksen virheellisesti taikka eri tavalla kuin kyselyn laatija. Toisaalta tutkimuksen tavoitteiden kannalta virhe ei välttämättä ole suuri. On tärkeää, että tutkija ottaa kantaa näihin satunnaisvirheisiin tutkimustekstissä. Laadullinen tutkimus on luotettava silloin, kun tutkittava materiaali ja itse tutkimuskohde ovat yhteensopivia (Viikka 2021, luku 7.)

Tutkimuksessa haluan ymmärtää sitä, miten vanhemmat kokevat COVID-19-pandemian ja sen vaikutukset lapsen tapaamisiin. Pääpainona on ihmisten ja asiantuntijoiden kokemukset, niiden havainnointi ja tulkitseminen yhdessä oikeuslähteiden kanssa.

2.2 Aineiston käsittely, keruu ja analysointi

Tutkimusaineisto kerättiin yksinhuoltajille ja eronneille perheille suunnatulla kyselyllä. Kyselyä jaettiin erilaisissa sosiaalisen median kanavissa, jonka linkistä pääsi vastaamaan kyselyyn. Aineisto kerättiin Kyselynetin työkalun avulla. Kyselyn pääpaino oli kyllä/ei-kysymyksissä sekä avoimissa vastauksissa, joiden avulla saatiin hyvä otos siitä, miten eronneet perheet kokevat tapaamissopimuksen COVID-19-

pandemian aikana. Aihetta syvensi se, että monet vastasivat avoimiin kysymyksiin laajasti, jolloin he pystyivät kertomaan tarkemmin pandemian aikaisista tapaamisista toisen vanhemman kanssa.

Kyselyyn osallistui yhteensä 128 eronnutta vanhempaa. Ensimmäiseen kysymykseen, joka koski sitä, onko heillä voimassa oleva tapaamissopimus, vastasi lukumäärältään 128 ihmistä. Muihin kysymyksiin vastasi 107 ihmistä, joten osa vastaajista vastasi ainoastaan ensimmäiseen kysymykseen. Kysely oli auki vanhemmille kesäkuun 2021 puolesta välistä heinäkuun loppuun 2021, eli perheillä oli 1,5 kuukautta aikaa vastata kyselyyn.

Avoimiin kysymyksiin, joihin vastaaja sai kirjoittaa lisätietoa, vastasi 17 osallistujaa. Vastaajat vastasivat tähän avoimeen kysymykseen laajasti ja usealla lauseella. Ennen kyselyn sulkeutumista lähetettiin vielä muistutus kyselyyn osallistumisesta.

Opinnäytetyöhön on haastateltu lisäksi Etävanhempien Liiton toiminnanjohtajaa sekä lapsiasiainvaltuutettua. Heidän vastauksensa syvensivät vielä tietoa, mitä he ovat saaneet eronneilta perheiltä COVID-19-pandemian aikana.

Pääasialliset lait, joita tässä opinnäytetyössä käytettiin, olivat laki lapsen huollosta ja tapaamisoikeudesta, tartuntatautilaki sekä lastensuojelulaki. Lisäksi käytettiin oikeuskirjallisuutta, hallituksen esitystä sekä muita aiheeseen liittyviä lähteitä. Näin ollen saatiin laaja käsitys siitä, millä tavoin COVID-19-pandemia on vaikuttanut suomalaisiin eroperheisiin viimeisen 1,5 vuoden aikana. Aineistoa analysoitiin vastauksien lukumäärän perusteella sekä tiivistämällä avointen kysymysten vastaukset kokonaisuuksiksi yhdessä oikeuslähteiden kanssa.

2.3 Tutkimustulokset

Tutkimus on tehty teoriaohjaavasti, jossa analyysia on tehty aineiston perusteella ja sen jälkeen tehdyt havainnot kyselyistä on sidottu olemassa olevaan teoriaan.

Saatus aineistoa käsitellään seuraavien kappaleiden yhteydessä sekä loppuyhteenvedossa. Näin lukija saa kattavan kuvan sekä teoriasta että käytännöstä ja lukeminen on näin ollen lukijalle helpompaa ja mielekkäämpää.

2.4 Toimeksiantaja

Koska COVID-19-pandemia vaikuttaa suuresti myös eronneisiin perheisiin, aiheeksi valikoitui nimenomaisesti se, miten pandemia vaikuttaa lapsen tapaamiseen pandemian aikana. Aiheesta on jonkin verran olemassa tietoa, mutta tieto on eri foorumeilla. Opinnäytetyön tarkoitus on koota tietoa COVID-19-pandemiasta ja tapaamissopimuksesta yhteen tietopakettiin, tähän opinnäytetyöhön. Näin eronneet perheet voivat saada vertaistukea sekä tietoa asiasta, miten toimia COVID-19-pandemian aikana ja miten muut eronneet lapsiperheet ovat asiat kokeneet. Perheet voivat myös saada uusia toimintamalleja siihen, miten lapsen tapaaminen voidaan toteuttaa poikkeusaikana.

Opinnäytetyöni toimeksiantajana toimii Yhden Vanhemman Perheiden Liitto Ry, joka on lastensuojelujärjestö. Liiton tarkoituksena on parantaa niiden lapsiperheiden asemaa, joissa on yksi vanhempi. Tavoitteena on edistää yhden vanhemman perheiden sosiaalista, taloudellista sekä oikeudellista asemaa. Liitolla on toimipisteitä ympäri suomea (YVPL 2021.)

YVPL sai seuraavaksi luetellut teemat mukaan Rinteen hallitusohjelmaan 2019–2023:

- Lapsiperhestrategia: Lapsi- ja perhemyönteinen Suomi
- Eriarvoisuuden ja köyhyyden poistaminen pienituloisilta lapsiperheiltä
- Toimeentulon parantaminen erityisesti yksinhuoltajien ja monilapsisten perheiden kohdalla
- Vuorovanhemmusperheiden aseman parantaminen sosiaaliturvassa
- Lapsilisän yksinhuoltajakorotuksen korotus ja elatustuen nostaminen
- Oppivelvollisuusiän nosto 18-ikävuoteen

- Subjekttiivisen varhaiskasvatuksen palauttaminen kokopäiväiseksi ja päiväkotiryhmien pienentäminen
- Jokaisella lapsella oikeus harrastaa
- Perhevapaiden jakautuminen tasaisesti vanhempien kesken
- Tuetaan nuorten työllistymistä
- Kasvatus- ja perheneuvolapalveluiden edelleen kehitys, sosiaalihuoltolain ennaltaehkäisevät palvelut ja autetaan perheitä helpommin saamaan kotipalvelua

(YVPL 2021)

3 LAPSEN OIKEUDET

3.1 Lapsen oikeusasema ennen ja nyt

Mitä kauemmas katsotaan Suomen perhe-elämää koskevia lakeja, sitä vähemmän lapsia mainitaan erikseen. Sata vuotta sitten lapsi oli lähes näkymätön lainsäädännön silmissä. Lapsen huoltoa sääтели vuoteen 1983 asti holhouslaki, joka sai alkunsa vuonna 1898. 1983 jälkeen lapsen huolto erotettiin omaksi kohdaksi holhouksesta. 1970-luvulle saakka eroteltiin hyvin vahvasti se, oliko lapsi syntynyt avioliitossa vai sen ulkopuolella. Vuoden 1976 laki lapsen elatuksesta poisti lopullisesti eriarvoisen aseman avioliitossa syntyneiden tai avioliiton ulkopuolella syntyneiden lasten välillä (Karttunen 2010, 48,63.)

Ensimmäisiä kertoja lapsen etu mainittiin 1929 lapsen huollon järjestämisen kriteeriksi, sitä ennen laki oli antanut iselle päätäntävällän, eikä lasta itseään kuulu lain edessä. Nykyään korostetaan enemmän yksilön, kuten lasten oikeuksia ja subjektiivisuutta itseään koskevissa asioissa. Vaikka nykyään lasten osallistuminen ja kuuntelu on hyväksyttyä ja toivottua, on se edelleen jälkijunassa perhe-elämää koskevissa asioissa. (Karttunen 2010, 50–56.)

Lapsen etuuden toteutumista valvoo Suomessa oikeusasiamies. Lapsen oikeudet perustuvat perustuslain mukaisiin perusoikeuksiin sekä YK:n lapsen oikeuksien sopimukseen. Lapsella tulee olla oikeus positiiviseen erityiskohteluun sekä olla tasa-arvoinen asema suhteessa aikuisiin (Perustuslaki 2 luku, 6§, Kurki-Suonio 2009, 2.)

Oikeusasiamiehen työ lasten oikeuksien valvojana toimii Suomessa hyvin. Lapset tarvitsevat yhdenvertaista kohtelua, jossa oikeusasiamiehellä pitää olla aktiivinen rooli yhdessä huoltajien ja muiden toimijoiden kanssa (Kurki-Suonio 2009, 8.)

3.2. YK:n lapsen oikeuksien sopimus

YK:n lapsen oikeuksien sopimus hyväksyttiin YK:n kokouksessa 20.11.1989 ja se astui virallisesti voimaan 2.9.1990. Suomessa sopimus on ollut laintasoisena voimassa vuodesta 1991. Sopimus on poikkeuksellinen ja laaja asiakirja, jonka velvollisuus on tiedottaa lasten oikeuksista sekä lapsille että aikuisille. 196 maata on allekirjoittanut YK:n lapsen oikeuksien sopimuksen. Ainoastaan Yhdysvallat ei ole ratifioinut sopimusta, eli hyväksynyt lopullista sopimusta. Syynä on se, että Yhdysvaltojen laki ei ole yhteneväinen YK:n lapsen oikeuksien sopimuksen kanssa (Unicef www-sivut 2021.)

YK:n lapsen oikeuksien sopimuksessa mainitaan, että perhe on yhteiskunnan peruspilari. Erityisesti lasten kasvu ja hyvinvointi tarvitsee apua ja suojelua. Jokaisen lapsen tulee kasvaa onnellisena, rakkauden ja ymmärryksen keskellä rauhan, ihmisarvon, suvaitsevaisuuden, vapauden, tasa-arvon sekä solidaarisuuden keskellä (Lapsen oikeuksien sopimus 2021.)

Sopimusvaltiot, varmistavat omalla toiminnallaan, että lasta suojellaan kaikelta, mikä perustuu hänen huoltajiensa tai muiden perheenjäsenten asemaan, mielipiteisiin ja vakaumuksiin. Myös jokaisessa julkisessa virassa olevan tulee ottaa huomioon lapsen etu, kuten myös lapsesta vastuussa olevan huoltajan oikeudet ja

velvollisuudet. Suomella on velvollisuus ryhtyä tarpeelliseksi katsomiin lainsäädäntö- ja hallintotoimiin (LOS 1 artikla 2–3.)

YK:n lasten oikeuksien sopimuksessa on neljä yleistä periaatetta. Suomi on allekirjoittanut nämä kaikki kohdat. Neljä yleistä periaatetta ovat syrjimättömyys, lapsen edun huomioon ottaminen, oikeus elämään ja siinä kehittymiseen, sekä lapsen oman näkemyksen kunnioitus (LOS artikkelit 2,3,6,12.)

Tämä vaikuttaa myös lapsen tapaamisiin korona-aikana, sillä lapsella on oikeus elää siis tasapainoista ja hyvää elämää, COVID-19-poikkeustilanteesta huolimatta. Suomi on allekirjoittanut lapsen oikeuksien sopimuksen ja siten sitoutuu noudattamaan sitä. Sopimuksen noudattamista valvoo YK:n lasten oikeuksien komitea (Unicef 2021.)



Kuvio 2. YK:n lasten oikeuksien sopimuksen pääperiaatteet

3.3 Lapsiasianvaltuutettu

Lapsiasianvaltuutetun uusi strategia valmistui 1.10.2019 ja on voimassa vuosina 2019–2024. Strategiassa on määritelty arvot, tavoitteet ja toiminnan sisältö. Tällä meneillään olevalla kaudella on haluttu vahvistaa sitä, miten lapsen omaa mielipidettä kuunnellaan ja miten tieto saadusta tiedosta saadaan sopivaan muotoon (Pekkarinen 2020, 22.)

Lapsiasianvaltuutettu edistää lasten ja nuorten oikeuksien toteutumista. Hän antaa lausuntoja ja tekee aloitteita lapsia ja nuoria koskevissa asioissa sekä osallistuu yhteiskunnalliseen keskusteluun. Hän rakentaa yhteyksiä eri toimijoiden välille sekä arvioi lasten ja nuorten asemaa valtionhallinnollisissa kysymyksissä. Lapsiasianvaltuutetun tukena on lapsiasianneuvottelutoimikunta, jossa on jäseniä monista eri ryhmistä. Lähtökohtana kaikelle keskustelulle ovat lasten ja nuorten kokemukset ja mielipiteet. Lapsiasianvaltuutettu raportoi joka vuosi valtioneuvostolle sekä neljän vuoden välein eduskunnalle siitä, miten lasten oikeudet on toteutuneet. Lisäksi lapsiasianvaltuutettu raportoi YK:N lapsien oikeuksien komitealle muun raportoinnin yhteydessä (Pekkarinen 2020, 22.)

Lapsiasianvaltuutettu toimii yleisellä tasolla, eikä hänellä ole päätäntävaltaa yksittäisten perheiden asioihin. Lapsiasianvaltuutettu voi kuitenkin nostaa esiin tulleita asioita yhteiskunnalliseen keskusteluun ja päätöksentekoon. Erittäin tärkeää tämä on niissä asioissa, jotka muuten jäisivät vaille huomiota (Pekkarinen 2020, 21.)

Lapsiasianvaltuutettu on ottanut runsaasti kantaa lasten asemasta COVID-19-pandemian aikana. Hän on tehnyt selvityspyynnön siitä, miksi lapset saavat rokotuksen viimeisenä, koulun järjestäminen lähiopetuksena on oltava tavoitteena sekä yleinen vastuu COVID-19-pandemian aikana lasten hyvinvoinnista on oltava aikuisilla. Lasten arki tulee pystyä normalisoitumaan mahdollisimman nopeasti (Pekkarinen, 2021.)

4 YHDEN VANHEMMAN LAPSIPERHEET SUOMESSA

Tilastokeskuksen mukaan Suomessa oli vuonna 2020 yhden vanhemman perheitä 24 % kaikista lapsiperheistä. Perheitä, joissa oli äiti ja lapset, oli 19,8 % kaikista lapsiperheistä. Lukumäärältään näitä perheitä oli 110 017. Perheiden, joissa oli isä ja lapsi, kasvoi vuoteen 2019 verrattuna. Isä-lapsiperheitä oli vuonna 2020 19 608, eli 4

% lapsiperheistä. Yhteensä perheitä, joissa on yksi vanhempi, oli vuonna 2020 129 625. Vastaavat luvut vuonna 2000 olivat: 17 % lapsista asui äidin kanssa ja 2,4 % isän kanssa. Voidaan siis todeta, että tapaamiset toisen vanhemman kanssa koskettavat huomattavaa määrää lapsia ja lapsiperheitä Suomessa. Yhteensä lapsiperheitä oli lukumäärältään 556 052 vuonna 2020 (Tilastokeskus 2021.)

vuosi	äiti ja lapset	isä ja lapset
2000	103 984	14 631
2020	110 017	19 608

Kuvio 3. Yhden vanhemman lapsiperhe Suomessa vuosina 2000 ja 2020 (Tilastokeskus 2021)

Miksi lapsia asuu enemmän äitien kanssa yhden vanhemman perheissä? Asiaa voidaan tarkastella ensinnäkin sillä, että lapsen virallinen kotiosoite vaikuttaa siihen, mitä ja mistä palveluja on mahdollista saada. Esimerkiksi sosiaali- ja terveystalvet voi saada vaan omassa kotikaupungissa. Valtioneuvoston julkaisun (2020, s. 105) mukaan myös mahdolliset etuudet vaikuttavat siihen, kenen luokse lapsi jää eron jälkeen asumaan. Se jonka luona lapsi on kirjoilla, saa sosiaali- ja terveyspalvelut, kuten lapsilisän, mahdollisen asumistuen, toimeentulotuen ja mahdollisuuden lapsiperheiden vuokra-asuntoon tulotason mukaan.

Tutkimuksissa on tosiaan todettu, että naisilla on pienempi palkka ja koska usein naiset jäävät hoitamaan lasta kotiin, ovat he heikommassa taloudellisessa asemassa kuin isät.

Viimeisten 10–15 vuoden aikana on hallitusohjelmiin kirjattu enemmän tasa-arvopoliittisia tavoitteita. Niiden toivotaan kasvattavan naisten osuutta päätöksenteossa, palkkaerojen kaventamista naisten ja miesten välillä sekä perhevapaiden jakautumista. Viime vuosina olemme onnistuneet kasvattamaan naisten osuutta esimerkiksi hallituksessa, jossa on ollut yli 40 % naisia viimeisen 10.v ajan (Valtioneuvoston selonteko 2010, 14.)

On tutkittu, että isät eivät käytä kaikkia heille myönnettyjä perhevapaita. Lisäksi on todettu, että työpaikoilla suhtaudutaan usein kielteisemmin isien perhevapaisiin. Naisten perhevapaaseen suhtaudutaan positiivisemmin. Näihin asenteisiin pitäisi vaikuttaa yleisesti, jotta tilanne saataisiin muuttumaan (Valtioneuvoston selonteko 2010, 21.)

Tulevaisuus siis näyttää, millä tavoin tasa-arvopolitiikka vaikuttaa siihen, kumman luokse lapsi jää asumaan vanhempien erossa.

5 LAPSEN HUOLTAJA

Laissa lapsen huoltajiksi on määritelty lapsen vanhemmat taikka henkilö, jolle lapsen huolto on uskottu siihen saakka, kunnes lapsi on täysi-ikäinen. Lapsen huoltajan tehtävänä on päättää lapsen hoidosta, kasvatuksesta ja koulutuksesta, harrastuksista sekä siitä missä lapsi asuu. Huoltajan tehtäviin kuuluu myös päättää lapsen muista henkilökohtaisista asioista. Lasta itseään tulee kuulla häntä itseään koskevissa asioissa, mikäli se on lapsen iän, kehitystason sekä asian laadun mukaan tarpeellista (LHL 1 luku, 3–4§.) Toisinaan huoltaja voi olla esteellinen hoitamaan lapsen asioita, esimerkiksi sairauden vuoksi. Tällöin lapselle voidaan määrätä oma edunvalvoja (Aaltonen 2020, 7.)

Mikäli lapsen vanhemmat ovat olleet avioliitossa lapsen syntyessä, ovat he molemmat lapsen huoltajia. Muussa tapauksessa äiti on yksin lapsen huoltaja. Jos vanhemmat menevät myöhemmin naimisiin, tulee toisestakin vanhemmasta automaattisesti lapsen huoltaja. Mikäli vanhemmuus kumotaan, huoltajuus päättyy, ellei huoltajuutta ole vahvistettu sosiaalitoimissa tai tuomioistuimissa (Aaltonen 2020, 17.)

Lapsella on myös oikeus turvata välit myös etävanhempaan, eli siihen vanhempaan, jonka luona lapsi ei asu. Lapsella on oikeus tavata toista vanhempaa toisen vanhemman luona tai muussa paikassa ja pitää häneen yhteyttä (LHL 1 luku, 2§.)

6 TAPAAMISSOPIMUS

Vuonna 2019 lapsen huolto- ja tapaamissopimuksia tehtiin Suomessa yhteensä 45 181 kappaletta. Näistä itse lapsen tapaamisesta sovittiin 23 222 sopimuksessa (SVT 2019.)

Kun mietitään, miten lapsen oikeudet voidaan turvata, ajatellaan usein juuri lapsen oikeutta hyvinvointiinsa sekä hänen kehitykseensä. Kyse on kuitenkin myös lapsen huoltajan oikeudellisesta asemasta lastaan kohden. Esimerkiksi tapaamissopimus on lapsen huoltajan oikeus. Vanhempien luotetaan toimivan lapsen edun mukaisesti (Hakalehto 2018, 115.)

Lapsen tapaamissopimuksessa kannattaa ottaa huomioon lapsen harrastukset, ikä, koulu, onko lapsi päivähoidossa ja kuinka suuri on vanhempien kotien välinen matka.

Vaikka tapaamissopimuksen teko ei eron hetkellä tuntuisi kannattavalta, se on suositeltavaa. Näin välttyään myöhemmiltä, mahdollisilta erimielisyystilanteilta. Lisäksi Kela vaatii tapaamissopimuksen tietyissä tapauksissa, kuten esimerkiksi jos vanhempi hakee tapaamisesta aiheutuneita kuluja Kelalta (Espoon kaupungin www-sivut 2021.)

Myös viranomaiset toimivat lapsen parhaaksi yhdessä huoltajien kanssa. Viranomaisilta lapsiperheet voivat saada apua perheen tilanteeseen, mikäli siihen tulee tarve. Tällaisia aputoimia voivat olla erilaiset tukitoimet ja palvelut (Lastensuojelulaki 1 luku, 2§).

6.1 Lapsen huoltoa ja tapaamista koskevan lain uudistus

Lapsen huoltoa ja tapaamista koskeva laki uudistui 1.12.2019. Lain tarkoitus oli parantaa lapsen omaa etua ja tapaamisen toteutumista toisen vanhemman kanssa. Lakimuutokseen tuli säädöksiä, jossa lasta tulee suojella kaikelta ruumiilliselta ja

henkiseltä väkivallalta. Laissa määritellään myös, että molempien vanhempien on myötävaikutettava tapaamisten toteutumiseen (Valtioneuvosto 2019.) Uudistetussa lapsenhuoltolaissa on lapsen tapaamisoikeutta laajennettu niin, että lapselle voidaan myöntää tapaamisoikeus myös hänelle muuhun läheiseen henkilöön kuin vanhempiin. Tällaisia henkilöitä voivat olla mm. isovanhemmat tai muu läheinen henkilö (Aaltonen 2020, 130).

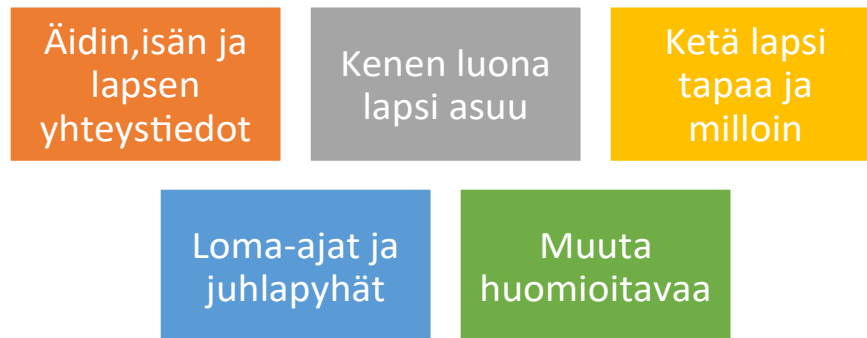
Lain uudistusta ajoivat mm. Isät lasten asiassa yhdistys, joka teki aloitteen lakivaliokunnalle aiheesta: kehittämistarpeet lapsenhuoltolaissa. He esittivät, että uuteen lakiin tulisi seuraavat muutokset: (ISA 2018.)

- Edistää lapsen oikeuksia
- Edistää molempien vanhempien oikeuksia ja turvaa kiistatilanteissa
- Vanhempien väliset tasa-arvot
- Vanhempien ohjaus toimimaan lapsen edun mukaisesti
- Pienentää erokiiistoista koituvia kustannuksia yhteiskunnalle
- Osoittaa lainsäätäjän tahdon selkeämmin

6.2. Tapaamissopimuksen sisältö

Vanhemmat voivat keskenään valita millaisen tapaamissopimuksen he tekevät. Sopimus voidaan tehdä kirjallisesti tai suullisesti. Mutta ainoastaan lastenvalvojan vahvistama kirjallinen tapaamissopimus voidaan laittaa täytäntöönpanoon. Lastenvalvojan vahvistama sopimus on yhtä lainvoimainen kuin tuomioistuimen antama ratkaisu. Tapaamissopimus on yleensä voimassa toistaiseksi. Mikäli vanhemmat eivät pääse sopimukseen tapaamissopimuksen sisällöstä, asia etenee käräjäoikeuden sovitteluun tai käräjäoikeuden käsittelyyn (Helsingin kaupungin www-sivut 2021.) Lapsen vanhemmat sopivat siitä, miten ja missä tapaaminen toisen vanhemman kanssa järjestetään. Tapaamissopimukseen kirjataan tarkemmat yksityiskohdat, kuten mahdolliset matkakulut ja kuljetukset (LHL 1 luku, 7b§.)

Tapaamissopimus kannattaa tehdä mahdollisimman tarkaksi. Siihen kannattaa laittaa tietyn viikkorytmin lisäksi juhlapyhät, lomat, harrastuksiin kuljettamiset, muut yhteydenpitotavat ja mahdollisesti myös matkakulujen puolittaminen. Vanhempien kannattaa sopia näistä jo ennen lastenvalvojan tapaamista (Espoon kaupungin www-sivut 2021.)



Kuvio 4. Tapaamissopimuksen sisällön pääpiirteet

Lapsen etu on ja mielipide on otettava huomioon sopimusta laadittaessa, mikäli lapsi niin haluaa. Tällöin lasta itseään tulee kuulla (LHL 2 luku, 8§.)

Vanhemmat voivat itsekin sopia tapaamiset sellaisiksi, että se täyttää sekä vanhempien että lapsen tarpeet parhaalla tavalla. Tapaamissopimuksen tekoon ei ole valmista, lakisääteistä mallia eikä sitä välttämättä tarvitse tehdä. Noin puolet eronneista vanhemmista jättääkin tapaamiset avoimiksi, eli sopivat itse lapsen tapaamisesta tilanteen mukaan. Näin toimitaan usein varsinkin isompien lasten kohdalla (Yhden Vanhemman Perheiden Liitto Ry www-sivut 2017.)

6.3 Tapaamissopimukset tuomioistuimessa

2000-luvulle tultaessa lasten huolto- ja tapaamisriidat kääntyivät nousuun. Vuoden 2005 jälkeen kasvu on hidastunut ja määrät pysyneet tasaisena. Suurin osa lapsen tapaamisasioista sovitaan vanhempien kesken kunnan sosiaalitoimessa. 9–10 % kaikista tapaamissopimuksista käsitellään tuomioistuimissa.

Näistäkin 9–10 % tuomioistuimeen tulleista hakemuksista suuri osa on riidattomia ja riitaisten asioiden osuus on 4–5 %. Vain pieni osa käsitellään täysimittaisessa oikeudenkäynnissä. Sitä ennen on sovittelu tai lyhyempi oikeudenkäynti (Aaltonen 2020, 563.)

Tapaamissopimukset ovat monimutkaistuneet ja ovat joskus niin vaikeaselkoisia, että vanhemmat tarvitsevat niiden tulkintaan avuksi lakimiestä. Eronneiden perheiden lasten elämä on juridisoitumassa silloin, kun koko perheen elämä määritellään tuomioistuimen päätöksessä ja voidaan laittaa täytäntöön pakkotoimin (Aaltonen 2020, 563.)

Laista puuttuu edelleen ohjeistus tai suositus siitä, miten on lapsen edun mukaista toteuttaa lapsen omaa kuulemistapaa. Lapsen kuuleminen tapauksessa, jossa vanhemmat ovat riitaisia, edellyttää asiantuntemusta, jollaista tuomareilla tai lastenvalvojilla ei aina ole. Silloin lapsen oikeus tulla kuulluksi voi kääntyä lasta itseään vastaan (Aaltonen 2020, 564.)

Riitainen lapsen tapaamisasia käsitellään oikeudenkäymiskaaren (OK, 4/1734) riita-asiain käsittelyjärjestyksessä. Yleensä lasta koskevat riita-asiat annetaan tuomareiden käsiteltäviksi, mutta joskus myös tuomioistuinharjoittelijat käsittelevät niitä. Lapsen tapaamisoikeutta koskevat asiat rinnastetaan tuomioistuimessa täytäntöönpanoasioihin (Aaltonen 2020, 8.)

Oikeudessa lapsen tapaamisoikeutta koskeva asia on yleensä indispositiivinen. Tämä tarkoittaa sitä, että sovinto ei ole sallittua. Silloin tuomioistuin ei ole sidottu niihin vaatimuksiin, joita asianosainen esittää tai kiistää, vaan asia tulee ratkaista lapsen edun mukaan lapsenhuoltolain määrittelemällä tavalla. Lapsi ei itse kykene

valvomaan omaa etuaan oikeudenkäynnissä ja yhteiskunnan pitää auttaa saamaan ratkaisu lapsen edun mukaiseksi (Aaltonen 2020, 205.)

Lapsen tapaamisoikeutta koskeva asia voidaan laittaa vireille samalla kuin avioerohakemus tai myöhemmin erillisellä kirjallisena hakemuksella tuomioistuimen kansliaan. (Aaltonen 2020, 210.)

6.4 Yleisiä ongelmia tapaamissopimuksessa

Tapaamisoikeus on ennen kaikkea nykyään lapsen oikeus, vaikka se voi vaikuttaa siltä, että se on vanhemman oikeus. Etävanhemmalla on oikeus hakea täytäntöönpanomenettelyä, toisin kuin lapsella. Myöskään sillä vanhemmalla, jonka luona lapsi asuu, ei ole oikeutta hakea toimeenpanomenettelyä käräjäoikeudelta (Hakalehto 2018, 205.)

Tämä tarkoittaa sitä, lähihuoltaja ei voi väkisin vaatia tapaajavanhempaa tapaamaan lasta. Jos tapaajavanhempi kieltäytyy noudattamasta sopimusta, voi lähivanhempi kuitenkin hakea vahingonkorvausta esimerkiksi matkan peruuntumisesta tai lastenhoitokuluista. Vahingonkorvausta haetaan kirjallisesti käräjäoikeudesta (YVPL 2017.)

Saattaa myös tulla tilanteita, jossa lapsi ei halua lähteä toisen vanhemman luokse. Laissa on määritelty, että lähihuoltajan tulee auttaa ja kannustaa tapaamisten toteutumisessa. Lasta ei kuitenkaan saa pakottaa tapaamaan toista vanhempaansa, jolloin käytännössä on vaikea vetää rajaa siihen, millä tavalla lasta tulee kannustaa tapaamaan toista vanhempaansa (YVPL 2017.)

7 COVID-19

COVID-19-pandemia sai alkunsa Kiinasta, Wuhanin kaupungista joulukuussa 2019. Viruksen oikea nimi on SARS-CoV-2, mutta siitä käytetään kansankielellä nimitystä COVID-19 tai koronavirus (World Health Organization www-sivut 2021.) Koronavirus tarttui alun perin eläimestä ja jotkin näistä viruksista tekivät myös ihmisistä sairaita. Lepakot kantavat luontaisesti koronavirusta elimistössään, kuten myös useat muut eläimet, esimerkiksi kamelit ja kissaeläimet (European Centre for Disease Prevention and Control www-sivut 2021.)

Koronavirus leviää sairastuneesta ihmisestä toiseen, mikäli sairastunut henkilö yskii, niistää tai puhuu lähellä toista ihmistä. Virus voi tarttua myös pinnoilta, mikäli sairastunut ihminen on koskettanut niitä sen jälkeen, kun on esimerkiksi yskäissyt käteensä. Koronaviruksen itämisaika on suunnilleen 1–14 päivää ja ihminen voi tartuttaa muita jo ennen kuin itse huomaa sairastuneensa (ECDC www-sivut 2021.)

Kesäkuun 2021 loppuun mennessä Covid-19-pandemiaan oli koko maailmassa sairastunut 179 686 071 ihmistä ja kuollut 3 899 172 ihmistä. Koronavirusta vastaan on rokotettu yhteensä 2 24 733 776 ihmistä 24.6.2021 mennessä (WHO www-sivut 2021.)

Sairastuneet	Kuolleet
179 686 071	3 899 172

Kuvio 5. Koronavirukseen sairastuneet ja kuolleet 30.6.2021 mennessä

Terveystieteiden laissa (4 luku, 32 §) säädetään, että kunnan perusterveydenhuollon taikka sairaanhoitopiirin kuntayhtymän tulee tukea terveyden ja hyvinvoinnin edistämistä, eli sillä on tärkeä rooli myös COVID-19-pandemian ehkäisemisessä.

Laissa on määritelty, että tartuntatauti on yleisvaarallinen, mikäli tauti tarttuu helposti toisiin, tauti on vaarallinen taikka on mahdollista estää taudin leviäminen. Tartuntatautia tulee valvoa, mikäli taudin esiintymisen seuranta tarvitsee lääkärin tietoja taikka erikseen kerättäviä lisätietoja. Tartuntatautia tulee valvoa myös silloin, jos taudin leviämisen ehkäisy edellyttää erityisiä toimia taudin varmistamiseksi taikka mikäli kyseessä on tauti, jota voidaan ehkäistä kansallisella rokotusohjelmalla (Tartuntatautilaki 1 luku, 4§.) Näin ollen COVID-19-virusta voidaan kutsua yleisvaaralliseksi tartuntataudiksi.

Erikoista on, että laissa on erikseen määritelty nimenomaan COVID-19-pandemiaan liittyvää lainsäädäntöä. Tartuntatautilain (luku 4 A) on kokonaan määritelty, miten voidaan tehostaa tartuntaketjujen katkaisua. Näin ollen virukselle altistuneet ihmiset tavoitetaan paremmin. THL:n kehittämä ja ylläpitämä mobiilisovellus kerää järjestelmään koronavirukselle mahdollisesti altistuneita ihmisiä, sovellusta kutsutaan nimellä koronaviikku (TTT 6 luku, 43 a §.)

Tartuntatautilaissa (6 luku, 60§) määritellään, että henkilölle määrätty karanteeni saa kestää korkeintaan kuukauden verran. Mikäli tarve vaatii, voi tartuntatautilääkäri jatkaa karanteenin pituutta. Päätös voidaan tehdä ihmiselle, jolla on todettu yleisvaarallinen tauti taikka vahva epäily että henkilöllä saattaa kantaa tarttuvaa tautia. Henkilö voidaan eristää enintään kahden kuukauden ajaksi, mikäli henkilö on sairastunut tai hänen epäillään sairastuneen koronavirukseen.

Hallituksen esitys tartuntatautilain muuttamisesta väliaikaisesti tuli voimaan 18.6.2021 ja on voimassa 31.12.2021 asti (HE 105/2021). Koska COVID-19 on siis yleisvaarallinen tartuntatauti, vaikuttaa se eronneisiin lapsiperheisiin eri tavalla kuin muihin ihmisiin. Joku perheenjäsen voi olla karanteenissa ja kaikkien tulee noudattaa yleisiä suosituksia. Aina lapsi ei voi lähteä toisen vanhemman luokse.

8 COVID-19-PANDEMIA JA TAPAAMISSOPIMUS

8.1 Yleistä COVID-19-ajan tapaamisista

COVID-19- pandemia on vaikuttanut jollain tavalla jokaisen meidän elämään viimeisen 1,5 vuoden aikana. Eroperheissä, joissa on alaikäisiä lapsia, on varmasti mietitty asioita, jotka vaikuttavat siihen, voiko tapaamissopimusta noudattaa poikkeusaikana.

Toinen vanhempi saattaa asua alueella, missä viruksen ilmaantuvuus on korkea, kuulua riskiryhmään taikka toinen vanhemmista tai sisaruksista sairastua. Syitä voi olla monia. Myös yhä useampi lapsi elää uusperheessä, jolloin eri perheet asuvat osan aikaa samassa talossa, jolloin koronaviruksen vaikutus tapaamisiin on entistä haasteellisempaa.

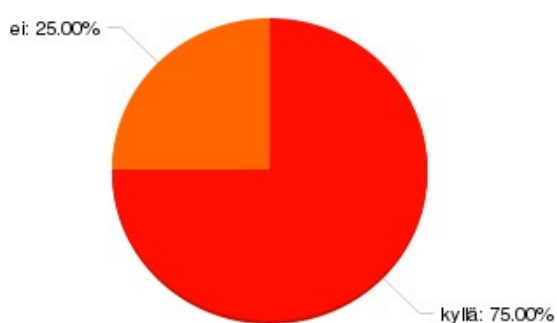
Lapsen vanhemmat tai muut huoltajat ovat vastuussa niistä tehtävistä, jotka kuuluvat lapsen huoltoon sekä tekevät lasta koskevat päätökset yhdessä. Laissa kuitenkin määritellään, mikäli toinen huoltajista ei voi esimerkiksi sairauden vuoksi osallistua lasta koskeviin päätöksiin, ei hänen suostumustaan tarvita (LHL, 2 luku, 5§.)

Lähtökohtana voidaan pitää, että sovittua tapaamissopimusta tulee noudattaa myös koronaepidemian aikana. Tapaamisissa tulee kuitenkin huomioida ne suositukset, jotka THL on asettanut epidemian hillitsemiseksi. Toivottavaa olisi, että huoltajat sopisivat

yhteiset säännöt, joita he noudattavat COVID-19-epidemian aikana. Epidemiaa ei tule käyttää syynä lapsen vieraannuttamiseen toisesta vanhemmasta. Mikäli on olemassa pätevä syy eikä tapaamista voi toteuttaa, tulee vanhempien keskustella miten etävanhemman ja lapsen suhdetta ylläpidetään epidemian aikana.

Terveyden ja hyvinvoinnin laitos on antanut vinkkejä siihen, miten toteuttaa tapaamista epidemian aikana. Tällaisia ovat esimerkiksi tilapäiset asumisjärjestelyt, lapsen kuljettaminen tapaamisiin yksityisautolla sekä videopuheluiden ja tavallisten

puheluiden hyödyntäminen karanteenin aikana (Prolaki www-sivut 2021, THL www-sivut 2021.) Kyselyyn vastanneista 75 % perheistä oli voimassa oleva tapaamissopimus. 25 % kyselyyn vastanneista taas ei ollut voimassa olevaa tapaamissopimusta. Tähän kohtaan kyselyssä vastasi 104 henkilöä. 78 vastaajalla oli voimassa oleva tapaamissopimus. 26 henkilöllä ei vastausten mukaan ollut voimassa olevaa tapaamissopimusta.



Kuvio 6. Voimassa oleva tapaamissopimus

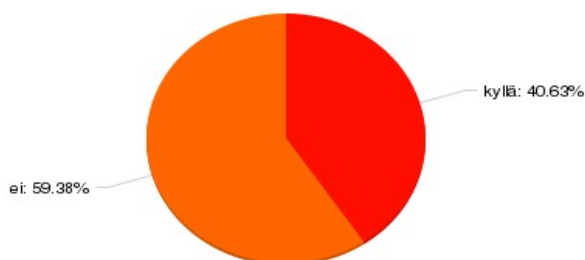
8.2. Ongelmia COVID-19-ajan tapaamisissa

Lapsen tapaamisoikeuden toteuttaminen on tuonut haasteita, kuten erimielisyyksiä ja epävarmuutta siiten, tuleeko tapaaminen toteuttaa COVID-19-pandemian aikana. Pandemian vaikutus on korostunut entisestään niissä perheissä, joissa vanhemmat asuvat erillään, lapsi laitoksessa taikka toinen vanhempi vankilassa (Valtioneuvoston julkaisu 2020, 83.)

Tutkimukseen osallistuneiden eroperheiden mukaan 40,63 % vastaajista koki, että COVID-19-pandemia on jollain tavalla vaikuttanut ongelmia lapsen tapaamiseen. 59,38 % vastaajista koki, ettei pandemia taas ole vaikuttanut lasten tapaamisiin. Suurin osa vastaajista siis ei kokenut meneillään olevan COVID-19-pandemian aiheuttavan ylimääräisiä ongelmia. Tähän kohtaan vastasi kyselyssä 128 henkilöä. 52 ihmistä koki pan pandemian aiheuttaneen ongelmia lapsen tapaamisissa. 76 ihmisen mielestä pandemia ei ollut vaikuttanut haitallisesti lapsen tapaamisiin pandemian aikana.

Vanhemmat kokivat seuraavanlaisia haasteita lapsen tapaamisten toteutumisissa pandemian aikana:

- Sairastumiset ja karanteenit siirtäneet ja peruuttaneet lapsen tapaamisia
- Toinen vanhempi yrittää vieraannuttaa lasta toisesta vanhemmasta COVID-19-pandemian varjolla
- Toinen vanhempi kokee arjen raskaaksi ilman hengähdystaukoa, koska toinen vanhempi ei ota lasta koronatartunnan pelossa
- Toisen vanhemman matkustelu, josta seuraa ylimääräisiä testejä ja karanteeneja
- Yleisillä kulkuvälineillä kulku hankaloitunut koronan aikana (junat, bussit, lentokoneet)
- Toinen vanhempi ei noudattanut yleisiä koronasuosituksia
- Toinen vanhempi kuuluu riskiryhmään



Kuvio 7. Miten perheet ovat kokeneet COVID-19-pandemian vaikeuttaneen tapaamisia

Avoimiin kysymyksiin vastasi 40 henkilöä. Näistä 10 henkilöä vastasi, että kulkeminen toisen vanhemman luo julkisilla kulkuvälineillä on siirtänyt tai estänyt tapaamisia toisen vanhemman kanssa. Kolme vastaajista ilmoitti, että yleiset kulkuvälineet eivät kulkeneet. Loput vastaajat ilmoittivat, että matkustaminen toiselle paikkakunnalle ei onnistunut. He eivät vastanneet tarkemmin kysymykseen.

17 ihmistä koki, että karanteenit, sairastumiset ja riskiryhmään kuulumiset hankaloittivat tapaamisia. Tämä oli yleisin syy kyselyssä, millä tavoin COVID-19-pandemia on aiheuttanut ongelmia lapsen tapaamisessa. 5 henkilöä vastaajista kertoi, että joku perheestä kuuluu riskiryhmään ja siksi tapaamisia on pitänyt miettiä tarkasti. 2 vastaajista kertoi, että etävanhempi ei ota lasta luokseen sovitusti koronatartunnan pelossa. 10 ihmistä, eli suurin osa vastasi, että karanteenit ovat estäneet lapsen tapaamisia. Joko lapsi itse on ollut karanteenissa tai joku perheenjäsen.

5 vastaajista koki, että on tapahtunut vieraannuttamista COVID-19-pandemian varjolla. Näistä 4 vastaajaa koki, että lähivanhempi ei anna lasta etävanhemmalle tapaamissopimuksen mukaisesti. 1 vastaajista koki, että taas etävanhempi ei ota lasta sopimuksen mukaan.

Mikäli etävanhempi on riskiryhmässä, ei häntä voida velvoittaa ottamaan lasta luokseen. Lähivanhemman tulee kuitenkin luovuttaa lapsi tapaamissopimuksen mukaan, mikäli etävanhempi haluaa. Terveiden ja hyvinvoinnin laitoksen suositusten mukaan, mikäli lapsella todetaan koronavirus, tapaamista ei voida toteuttaa. Itse laissa ei olla varauduttu koronaepidemian kaltaiseen poikkeustilanteeseen. On kuitenkin todettu, että tapaamisoikeuden täytäntöönpano voidaan hylätä käräjäoikeudessa, mikäli täytäntöönpano on selkeästi lapsen edun vastaista (Prolaki [www-sivut](http://www.sivut) 2021.)

On mahdollista, että poikkeusaika tuo tullessaan myös pysyviä keinoja pitää yhteyttä toiseen vanhempaan myös koronaepidemian jälkeen. On olemassa useita muita kommunikaatiokeinoja etävanhemman lapsen ja vanhemman kesken. Näin lapsi pystyy pitämään sujuvasti yhteyttä molempiin vanhempiinsa, vaikka ei voisikaan olla toisen vanhemman luona oikeasti (Ensi- ja turvakotien liitto www-sivut 2021.)

Varsinais-Suomen lastensuojelujärjestön teettämän tutkimuksen mukaan koronaepidemia on asettanut perheen siinä mielessä eriarvoiseen asemaan, että toisissa perheissä on nautittu lisääntyneestä vapaa-ajasta mutta toisissa perheissä ongelmat kasautuvat entisestään. Eniten huonoja vaikutuksia näyttää olevan niissä lapsiperheissä, joissa mahdollisuudet asioiden joustoon ovat huonommat syystä tai toisesta. Usein he ovat olleet jo ennen koronaepidemiaa muita huonommassa tilanteessa (Varsinais-Suomen lastensuojelujärjestöt www-sivut 2021.)

Etävanhempien liiton toiminnanjohtaja kertoo, että heille on tullut kyselyjä sekä palautetta lapsen tapaamisista COVID-19-pandemian aikana. Perheet eivät ole olleet huolissaan pandemian vaikutuksesta lapsen tapaamisiin muuten, kuin perusteettomien lapsen tapaamisten estämisten vuoksi lähivanhemman toimesta. Etävanhemmat ovat tuoneet useasti esiin huolen, että lähivanhempi yrittää vieraannuttaa lapsia etävanhemmasta COVID-19-pandemian varjolla. Itse yhteydenotot liittoon eivät ole kasvaneet COVID-19-pandemian aikana. Liitolla ei ole tiedossa, että itse COVID-19-pandemiaan liittyviä lapsen tapaamisiin liittyviä asioita olisi viety tuomioistuimeen (Karanko, K. henkilökohtainen tiedonanto 1.7.2021.)

Myös lapsiasianvaltuutetulle on tullut palautetta ja kysymyksiä lapsen tapaamisista COVID-19-pandemian aikana. Perheet ovat olleet huolissaan pandemian vaikutuksesta lapsen tapaamisiin. COVID-19-pandemia on tuonut yhteydenottoja lisää tapaamisista mm. seuraavista asioista pandemiaan liittyen:

- Lapsen tapaamisten toteutuminen eroperheissä. Yhteydenottajat ovat kaivanneet neuvoja ja ohjeita siihen, miten tapaamiset voidaan toteuttaa. Tilanne oli varsinkin akuutti pandemian alkuaikana. Oikeusministeriö,

Sosiaali- ja terveysministeriö ja THL tekivät ohjeen, jonka pariin eronneita perheitä sen jälkeen ohjattiin.

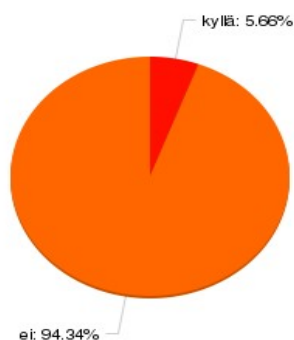
- Lisäksi yhteydenottoja on tullut siitä, miten tapaaminen voidaan toteuttaa silloin, kun vanhemmat ovat eroamassa tai eivät ole koskaan olleet yhdessä. Yhteydenottoja on tullut siitä, että lastenvalvojan palvelun jonot ovat kasvaneet ja on hankalaa saada palveluihin yleensä yhteyttä. Virallisten sopimusten teko on tästä syystä viivästynyt.
- Mikäli toinen vanhempi asuu ulkomailla, kyselyjä on tullut rajoitustoimenpiteisiin, jotka ovat estäneet tai ainakin hankaloittaneet tapaamisia.

(Pekkarinen, 2021 Henkilökohtainen tiedonanto 16.7.2021.)

Kyselyssä kysyttiin perheiltä, ovatko he lukeneet lehdistä, kuulleet televisiosta tai muualta, millä tavoin COVID-19-pandemia on vaikuttanut muihin eroperheisiin. 52,34 % vastaajista ei ollut kuullut asiasta. 47,66 % taas oli kuullut asiasta tiedotusvälineestä. Mielenkiintoista on, että niin moni vastaajista ei ollut kuullut aiheesta. Ehkä tiedotusvälineissä ei ole esitetty pandemian vaikutuksista eroperheisiin. Tähän kysymykseen vastasi 107 henkilöä, joista 51 ei ollut kuullut asiasta tiedotusvälineiden kautta ja 56 ei ollut kuullut asiasta lainkaan.

Kyselyyn vastanneista perheistä ainoastaan 5,66 % vastaajista oli ottanut yhteyttä asianajajaan tai johonkin liittoon COVID-19-pandemian aikana koskien lasten tapaamisia. 94,34 % vastaajista ei kokenut tarvetta tukeen tai neuvontaan ulkopuolisilta tahoilta. Voidaan siis ajatella, että perheet kokevat selviytyneensä pandemian aikana hyvin itse taikka sitten perheet eivät ole osanneet hakea apua muualta. Tähän kysymykseen vastasi 106 henkilöä, joista 6 oli ottanut yhteyttä asianajajaan tai liittoon, 100 ollut ottanut yhteyttä.

Voidaan siis katsoa, että kyselyyn vastanneet perheet olivat siis selviytyneet hyvin itse epidemian aikaisista tapaamisista, tai sitten eivät olleet osanneet hakea apua tilanteisiin.



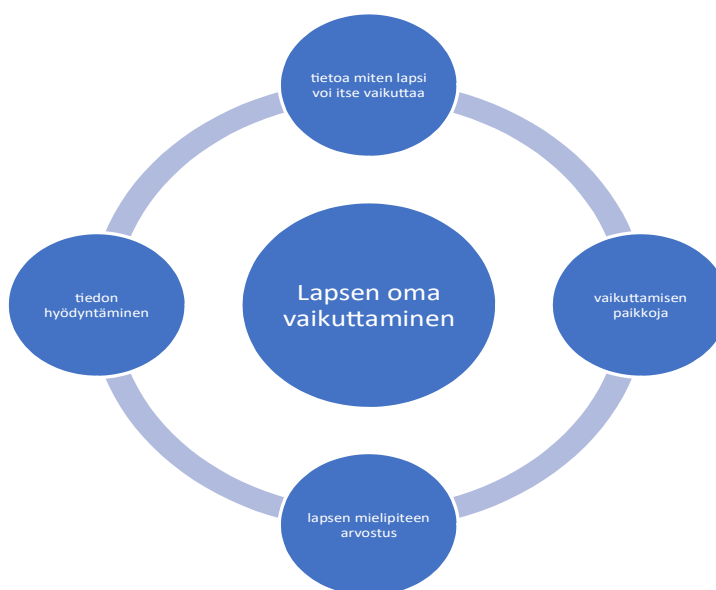
Kuvio 8. Oletteko ottaneet yhteyttä lakimieheen tai johonkin liittoon saadaksenne tietoa COVID-19-pandemian aikaisista lapsen tapaamisista

8.3 Lapsen mielipiteet tapaamisista

Lapsen omia mielipiteitä COVID-19-pandemiasta on tutkittu suhteellisen vähän, onhan pandemia edelleen ajankohtainen eikä sen vaikutuksia lapsiin voida kokonaan selvittää. Uudet tutkimukset ovat kuitenkin antaneet merkittävää tietoa, jossa yksi ilmiö on lasten eriarvoistuminen. Tampereen yliopisto järjesti helmikuussa 2021 webinaarin aiheesta Korona ja lapsiperheet. Siinä käsiteltiin, miten COVID-19-pandemia on vaikuttanut lapsiin ja lapsiperheisiin. Työmäärän katsottiin kasvaneen kotioloissa, mutta samalla arvostettiin perheiden yhteistä aikaa ja lisääntynyttä vapaa-aikaa. Olihan moni harrastustoiminta tauolla (Kekkonen, 2021, 17.)

Lapsiasianvaltuutettu haluaa muistuttaa vanhempia siitä, että lapsen mielipide ja oikeus asioihin vaikuttamisiin tulee ottaa vakavasti. Lapsen huomioon ottaminen koskee myös perheitä varhaiskasvatuksesta politiikkaan. Mikäli lasta kuullaan näennäisesti, on se ylenkatsomista lasta kohden sekä rakenteellista syrjintää. Tärkeää on myös se, millä tavalla hyödynnämme tätä lapsilta ja nuorilta saatua tietoa (Pekkarinen 2020, 14.)

Aikuisten on otettava lasten oikeus vaikuttaa asioihin vakavasti. Heidän osaamistaan ja ymmärrystään siihen, mitä on lasten oikeus, tulee lisätä eri tavoin. Lapsille tulee antaa erilaisten kanavien kautta tietoa siihen, miten he voivat vaikuttaa yhteiskunnassa sekä antaa lapsille erilaisia paikkoja vaikuttaa. Saatua tietoa siitä, mitä lapset sanovat, tulee hyödyntää (Pekkarinen 2020, 15.)



Kuvio 8. Miten voidaan edistää lapsen omaa vaikuttamista

Tämä koskee myös sitä, että lasta tulee kuulla ja hänen mielipidettään arvostaa myös COVID-19-pandemian aikaisissa tapaamisissa, mikäli lapsi on iän puolesta kykenevä osallistumaan itse päätöksentekoon.

Lasten ja nuorten laillisuusvalvonta kuuluu oikeusasiamiehelle, joka toimii eduskunnassa. Hänen tehtävänä on valvoa viranomaisten toiminnan laillisuutta. Myös lapset ja nuoret voivat itse ottaa yhteyttä ja tehdä kantelun oikeusasiamiehelle (Pekkarinen 2020, 21.)

9 LOPPUYHTEENVETO

On selvää, että COVID-19-pandemia on vaikuttanut tapaamisiin perheissä, joissa vanhemmat ovat eronneet. Osa perheistä on kokenut, että pandemia on aiheuttanut heidän perheelleen myös hyviä asioita, kuten lisääntynyttä vapaa-aikaa yhdessä lasten kanssa. Toiset taas kokevat kuormittavaksi arjen, missä toinen vanhempi tai lapsi on ollut esimerkiksi karanteenissa taikka flunssassa odottaen koronatestin tuloksia.

Tutkimuksessa yllätti se, että niin moni eronneista perheistä ei ollut kuullut tiedotusvälineistä siitä, miten COVID-19-pandemia on vaikuttanut tapaamisiin muissa perheissä. Lisäksi useat kyselyyn vastanneet perheet kokivat, että tapaamisia ei voitu toteuttaa pandemian aikana, mikäli lapsi kulki julkisilla kulkuvälineillä toisen vanhemman luokse.

Kaiken kaikkiaan voidaan ajatella, että tapaamisiin COVID-19-pandemian aikana vaikuttaa moni asia. Vaikka tapaamiset tulisi yrittää pitää samanlaisina pandemian aikana, käytännössä se voi olla mahdotonta. On lapsen turvallisuusriski vierailta toisen vanhemman luona, mikäli tapaavalla vanhemmalla on esimerkiksi kuumetta tai flunssan oireita.

Oli yllättävää, kuinka vähän aikaa ovat lasten oikeudet olleet olemassa. Tärkeänä voidaan pitää YK:n lapsen oikeuksien sopimusta. Myös lapsiasiainvaltuutettu valvoo lasten oikeuksia yhdessä oikeusasiamiehen kanssa, sekä liitot, kuten Yhden Vanhemman Perheiden Liitto antavat neuvoa ja tukea COVID-19-pandemian aiheuttamissa ongelmissa lasten tapaamisten suhteen. Lasten oikeusasema on nykyään erittäin hyvä verrattuna historiaan ja tietoa saatavissa hyvin monenlaisista tietolähteistä.

Taistelemme edelleen COVID-19-pandemiaa vastaan, Vaikka suuri osa suomalaisista on jo rokotettu virusta vastaan, varsinkin lapset ja nuoret ovat yhä rokottamattomien listalla. Elokuussa 2021 alettiin suomessa rokottamaan 12–16-vuotiaita lapsia ja nuoria. Koska suurin osa aikuisista on rokotettu, voi olla, että lasten tapaamiset pystytään toteuttamaan yhä paremmin.

Toivon, että tämä opinnäytetyö antaa tietoa ja vertaistukea eronneille perheille, joissa toteutetaan lapsen tapaamisia vanhempien kesken. Monet ovat samassa tilanteessa, emmekä tarkalleen tiedä koska tämä pandemia on lopullisesti ohi. Vai onko koskaan.

Tutkimusta voisi tulevaisuudessa jatkaa vielä siten, että tutkimukseen vastanneiden otanta olisi vielä suurempi kuin keskimäärin 107 perhettä. Lisäksi kysymyksiä voisi vielä lukumäärältään lisätä, jotta saataisiin tarkemmin tietoa pandemian vaikutuksesta tapaamisiin. Lisäksi voisi eritellä miesten ja naisten vastaukset ja onko kysymyksiin vastannut lähi- vai etävanhempi. Lisäksi olisi mielenkiintoista tutkia, kuinka paljon tapauksia tapaamisista COVID-19-aikana menee oikeuden käsiteltäväksi, ja mitkä ovat tulevaisuudessa oikeuden ratkaisut asiaan.

LÄHTEET

Aaltonen, A-K 2020. Lapsioikeus ja lapsen oikeus tuomioistuimessa: Lapsen huolto, tapaamisoikeus ja elatus. Helsinki: Edita. Viitattu 10.6.2021 <https://shop-edita-fi.lillukka.samk.fi/digikirja/37-7801-9#Lyhenteet>

Eduskunta www-sivut 2021. Valmiuslain käyttöönottoaminen korona-aikana. Viitattu 15.7.2021 www.eduskunta.fi

Eduskunta 2018. Kirje eduskunnan lakivaliokunnalle. Isät lasten asialla ry. Viitattu 18.7.2021 www.eduskunta.fi

Ensi ja turvakotien liitto www-sivut 2020. Korona käynnisti lasten etätapaamis- poikkeusolot testaavat vanhempien yhteistyötaitoja. Viitattu 26.5.2021 www.ensijaturvakotienliitto.fi

Espoon kaupunki www-sivut 2021. Kysytyimmät kysymykset tapaamisoikeudesta. Viitattu 28.7.2021 www.espoo.fi

European Centre for Disease Prevention and Control www-sivut. 2021. Questions and answers on COVID-19: Basic facts. Viitattu 2.7.2021 www.ecdc.europa

Hakalehto, S. 2018 Lapsioikeuden perusteet. Helsinki: Almatalent. Viitattu 20.6.2021 <https://verkkokirjahylly-almatalent-fi.lillukka.samk.fi/teos/FACBXXBTABDE#piste:t1N>

HE 105/2021. Hallituksen esitys eduskunnalle laiksi tartuntatautilain väliaikaisesta muuttamisesta

Helsingin kaupungin www-sivut. 2021. Lasten huoltoon, asumiseen, tapaamisoikeuteen ja elatukseen liittyvät sopimukset. Viitattu 10.9.2021 www.hel.fi

Isät lasten asialla 2021. Jotta lapsen oikeus molempiin vanhempiinsa toteutuisi. Viitattu 1.8.2021 www.isatlastenasialla.fi/

Karanko, K. 2021. Toiminnanjohtaja. Etävanhempien Liitto. Henkilökohtainen tiedonanto 17.7.2021.

Karttunen, R. 2010. Isän ja äidin välissä. Lapsen kuulemisen psykologinen kehys huolto- ja tapaamisriidoissa. Väitöskirja. Tampereen Yliopisto.

Kurki-Suonio, K. 2009. Oikeusasiamies lapsen oikeuksien valvojana. Viitattu 29.7.2021 www.oikeusasiamies.fi

Laki lapsen huollosta ja tapaamisoikeudesta 1983. 8.4.1983/361 muutoksineen

Laki tartuntatautilain väliaikaisesta muuttamisesta. 2021. 701/2021

Lastensuojelulaki. 2007. 313.4.2007/417 muutoksineen

Nieminen, K., Lähteenmäki, N. & Aaltonen, O. 2021. Empiirinen oikeustutkimus. Helsinki: Gaudeamus. Viitattu 10.9.2021
<https://www.ellibslibrary.com/reader/9789523456846>

Oikeudenkäymiskaari 1734. 1.1.1734/4 muutoksineen

Pekkarinen, E. 2020. Pandemian varjossa kohti maapallon tulevaisuutta. Lapsiasiainvaltuutetun vuosikertomus. Viitattu 28.7.2021
https://julkaisut.valtioneuvosto.fi/bitstream/handle/10024/162970/Lapsiasiainvaltuutetun_vuosikertomus2020.pdf?sequence=1&isAllowed=y

Pekkarinen, E. 2021 Lasten oikeudet vaarantuvat jälleen. Lapsiasiainvaltuutetun www-sivut. Viitattu 10.9.2021. www.lapsiasia.fi

Pekkarinen, E. Lapsiasiainvaltuutettu. Henkilökohtainen tiedonanto 29.6.2021

Pro-laki www-sivut. 2020. Koronavirus- lapsen tapaamisoikeus ja muutokset elatuskyvyssä poikkeustilanteen aikana. Viitattu 25.5.2021. www.prolaki.fi

Suomen perustuslaki. 1999. 11.6.1999/731 muutoksineen

Tartuntatautilaki. 2016. 21.12.2016/1227 muutoksineen

Terveystieteiden tutkimuskeskus www-sivut 2010. 30.12.2010/1326 muutoksineen

Terveystieteiden tutkimuskeskus www-sivut 2021 Karanteeni ja eristys. Viitattu 7.7.2021. www.thl.fi

Terveystieteiden tutkimuskeskus www-sivut. 2021. Lapsen huolto- tapaaminen- ja –asuminen. Viitattu 19.7.2021. www.thl.fi

Terveystieteiden tutkimuskeskus www-sivut. 2021. Lapset ja koronavirus. Viitattu 25.5.2021. www.thl.fi

Suomen virallinen tilasto www-sivut. 2021. Lapsen elatus ja huolto sekä vanhemmuuden selvittäminen. Viitattu 7.7.2021. www.stat.fi

Suomen virallinen tilasto www-sivut. 2021. Lapsen elatus, huolto sekä isyyden selvittäminen 2018. Viitattu 15.7.2021 www.julkari.fi

Suomen virallinen tilasto www-sivut 2020. Perheet. Viitattu 13.6.2021 www.stat.fi

Tartuntatautilaki 2016. 21.12.2016/1227 muutoksineen

Unicef www-sivut. Lapsen oikeudet. Viitattu 21.6.2021. www.unicef.fi

Valtioneuvoston julkaisu. 2020. Lasten ja nuorten hyvinvointi koronakriisin jälkihoidossa. Viitattu 28.7.2021 https://julkaisut.valtioneuvosto.fi/bitstream/handle/10024/162318/VN_2020_21.pdf?sequence=7&isAllowed=y

Valtioneuvoston julkaisu 2020. Lasten vuoroasuminen ja sosiaaliturva Viitattu 27.7.2021 https://julkaisut.valtioneuvosto.fi/bitstream/handle/10024/162548/TEAS_2020_51.pdf

Valtioneuvoston selonteko. 2010. Naisten ja miesten välisestä tasa-arvosta Valtioneuvoston selonteko. Viitattu 29.7.2021 https://www.eduskunta.fi/FI/vaski/selonteko/Documents/vns_7+2010.pdf

Valtioneuvoston julkaisu. 2019. Uudistuksia lapsenhuoltolakiin. Viitattu 20.5.2021 <https://valtioneuvosto.fi/-/1410853/lapsenhuoltolakiin-uudistuksia-1-joulukuuta-2019>

Varsinais-Suomen lastensuojelujärjestöt www-sivut. 2021 Korona-arjen haasteet kasautuvat yksinhuoltajaperheisiin. Viitattu 27.5.2021 www.vslj.fi

Viikka, H. 2021. Tutki ja kehitä. Helsinki: PS-kustannus. Viitattu 1.9.2021 <https://www.ellibslibrary.com/reader/9789523701731>

World Health Organization www-sivut. 2021. Coronavirus disease (COVID-19) pandemic. Viitattu 24.6.2021. www.who.com

Yhden Vanhemman Perheiden Liitto Ry. 2021. Miten lapsen ja muualla asuvan lapsen tapaamiset järjestetään. Viitattu 10.6.2021 www.yvpl.fi

YK:n lapsen oikeuksien sopimus. 2021. Maailman laajimmin hyväksytty ihmisoikeussopimus Viitattu 20.6.2021. <https://www.unicef.fi/lapsen-oikeudet/sopimus-kokonaisuudessaan/>

1. Onko COVID-19-pandemia aiheuttanut ongelmia lapsen tapaamisissa. Kyllä/
Ei
2. Mikäli vastasit edelleen kysymykseen kyllä, millaisia ongelmia COVID-19-pandemia on aiheuttanut teille koskien lapsen tapaamista? Avoin kysymys
3. Oletteko lukeneet internetistä, lehdistä tai televisiosta, millä tavoin COVID-19-pandemia on vaikuttanut muihin eroperheisiin tapaamisten osalta? Kyllä/Ei
4. Oletteko ottaneet yhteyttä COVID-19-pandemian aikana esimerkiksi asianajajaan tai johonkin liittoon, saadaksenne tietoa COVID-19-pandemian vaikutuksista tapaamisiin? Kyllä/Ei
5. Oletteko kokeneet, että toinen vanhempi yrittää vieraannuttaa toista vanhempaa COVID-19-pandemian varjolla? Kyllä/Ei
6. Mikäli vastasitte edelliseen kysymykseen kyllä, millä tavoin koette, että toinen vanhempi on yrittänyt vieraannuttaa toista koronaviruksen varjolla. Avoin kysymys
7. Onko teillä voimassa oleva tapaamissopimus? Kyllä/Ei
8. Vapaavalintaisia kommentteja. Avoin kenttä.
9. Oletteko eronneet lapsen toisen vanhemman kanssa? Kyllä/Ei

SOPIMUS LAPSEN TAPAAMISESTA

1. Osapuolet

- a) Jaana Helinä (010110A9999) Rovaniemi**
- b) Teppo Laukkanen (0909091111) Espoo**

2. Sopimus

Me allekirjoittaneet olemme sopineet yhdessä Jarno Laukkanen (101010X8888) tapaamisoikeudesta sekä elatuksesta seuraavaa:

A) Lapsen huolto

Lapsi jää vanhempien yhteishuoltoon

B) Lapsen asuminen

Lapsi asuu äidin luona

C) Lapsen tapaamisoikeus

**Lapsella on oikeus tavata isäänsä joka toinen viikonloppu (perjantaista klo 13-
sunnuntaihin klo 20.00) sekä joka viikon torstai klo 15–20. Isä hakee lapset
äidin luota ja palauttaa heidät äidin luokse tapaamisen päätyttyä.**

**Vanhemmat jakavat puoliksi koulujen lomat sekä juhlapyhät. Vuonna 2021
lapsi viettää joulun äidin kanssa, ja vuonna 2022 isän kanssa. Muut koulujen
lomat sekä kesälomat vanhemmat sopivat yhdessä riippuen omista
kesälomistaan. Molemmat vanhemmat kuitenkin viettävät aina puolet lapsen
lomasta lapsen kanssa.**

Äitienpäivät lapsi viettää äidin kanssa, ja isänpäivät isän kanssa. Isänpäiväviikonloppuna isä hakee lapsen perjantaina klo 15 ja palauttaa sunnuntaina klo 20.00.

Isällä on oikeus matkustaa ulkomaille lapsen kanssa, mutta tästä täytyy sopia ajoissa lapsen äidin kanssa.

Päivämäärä ja paikka

Espoossa 15.7.2021

Allekirjoitukset:

Jaana Helinä

Teppo Laukkanen

Lastenvalvoja Marja Ahkera

LIITE 3

Kysymykset Etävanhempien Liiton toiminnanjohtajalle sekä Lapsiasiainvaltuutetulle

1. Onko teille tullut palautetta tai kysymyksiä koskien lapsen tapaamista koronaepidemian aikana?
2. Ovatko perheet olleet huolissaan koronaepidemian vaikutuksista lapsen tapaamisissa ja niiden toteutumisissa?
3. Ovatko perheet olleet teihin yhteydessä enemmän nyt koronaepidemian aikana kuin ennen epidemiaa? Mikäli ovat, niin millaisista asioista he ovat olleet yhteydessä?
4. Ovatko vanhemmat olleet huolissaan siitä, että toinen vanhempi yrittää vieraannuttaa toista vanhempaa lapsesta koronaepidemian varjolla?
5. Millaisissa asioissa vanhemmat ovat olleet teihin yhteydessä koronaepidemian aikana liittyen lapsen tapaamisiin?
6. Onko teillä tiedossa tapauksia, joissa lapsen tapaamissopimukseen liittyvät ongelmat olisi viety oikeuden käsiteltäväksi koronaepidemian aikana?
7. Oletteko luoneet koronaepidemian aikana infopakettin vanhemmille?
8. Onko lasten kuulemisissa tullut esiin sitä, miten lapset itse kokevat tapaamiset koronaepidemian aikana?
9. Jos teillä on muuta aiheeseen liittyvää, kuulisin mielelläni

